Valtiovarainvaliokunta, työ- ja elinkeinojaosto

Team Finlandin toiminta, Kirjallinen asiantuntijalausunto

TEAM FINLAND PALVELUT SUOMESSA

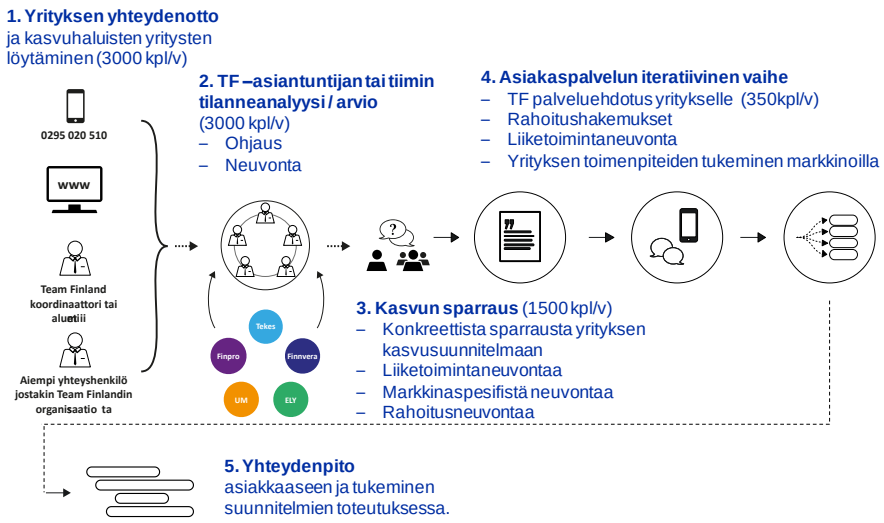
Suomen kasvu nojaa yrittäjyyteen, uudet työpaikat syntyvät pk-yrityksiin. Työllisyyden ja kilpailukyvyn kannalta on tärkeää saada entistä useampi yritys kasvamaan ja kansainvälistymään. Pk-yritysten kasvuhakuisuus on lisääntynyt: 11% pk-yrityksistä ilmoittaa olevansa voimakkaasti kasvuhakuisia ja 39% suunnittelee kasvavansa mahdollisuuksiensa mukaan (pk-yritysbarometri 2/2016)

Pk-yritykset ovat yritystoiminnan kansainvälistymisen näkökulmasta keskeinen yritysjoukko jossa kasvupotentiaalia. Kansainvälisistä pk-yrityksistä lähes 60% uskoo suhdanteiden paranevan ja puolet viennin lisäykseen (TEM/kansainväliset pk-yritykset 26.9.2016)

Team Finland palvelu toimii yhden luukun periaatteella

Kotimaan palvelumalli kansainvälistyville yrityksille uudistettiin kesäkuussa 2015. Tuolloin avautui yrityksille yksi yhteinen yhteydenottokanava, jonka kautta kaikki julkiset kansainvälistymisen palvelut ja rahoitus on saatavilla. Neuvontapalvelu toimii koordinoidusti niin, että yritys saa Tekesin, Finnveran, Finpron, ELY-keskusten ja Ulkoministeriön palveluista kootun palveluehdotuksen, joka on räätälöity yrityksen omaan tilanteeseen ja kansainvälistymissuunnitelmaan.

Vuoden 2016 aikana palvelumallin toimintaa on kehitetty edelleen. Tälle vuodelle asetetut tavoitteet ollaan saavuttamassa: 3000 uutta yhteydenottoa, 1500 sparrauskeskustelua ja 350 yritykselle räätälöityä palveluehdotusta. Markkinamahdollisuuksia maailmalla esittelevä tietopankki avautui syyskuussa 2016. Team Finland yhteistyötä kumppaneiden kanssa vahvistetaan. Kehitysyhtiöt, kauppakamarit, Suomen yrittäjät, EK, ja myös yksityiset toimijat ovat mukana asiakkaiden tunnistamisessa ja TF-palvelujen tuotannossa.

Finpro, Finnvera ja Tekes muuttivat pääkonttori- ja Uudenmaan aluetoimintansa saman katon alle Team Finland taloon Ruoholahteen elokuussa 2016. Yhteistyö tiivistyy, tiedon jakaminen nopeutuu ja asiakaspalvelu paranee.

Team Finland palveluita tehdään tunnetuksi eri yritystilaisuuksien ja tapahtumien kautta ja samalla jalkaudutaan kuuntelemaan yritysten toiveita ja palautetta. Keväällä Team Finland oli mukana Kauppalehden kasvajat –kiertueella ja nosti esiin kasvun kansainvälistymisen pullonkauloja ja niiden ylittämistä TF palveluiden tuella. Kauppakamarin järjestämä KasvuOpen –ohjelmaan osallistui lähes 20 henkilöä sparraajan (nk. ”mylläri”) ja kumppanin roolissa.

Alkuvuoden 2016 aikana saatiin kuusi uutta Team Finland asiantuntijaa Ulkoministeriön kansainväliseen verkostoon vahvistamaan yrityksille tarjottavia palveluita tärkeissä kohdemaissa / kaupungeissa. (New York, Los Angeles, Ottawa, Singapore, Teheran, Ankara/Istanbul). Ulkomaan Team Finland asiantuntijoiden tehtäväkuva on sovittu tiiviissä yhteistyössä Ulkoministeriön ja TEM alaisten Finpron ja Tekesin kanssa. Ulkomaanverkoston resurssit ovat erittäin ohuet suomalaisille tärkeillä kasvu- ja kohdealueilla (mm. Intia, Aasia, Afrikan kasvavat taloudet,) sekä pk-yritysten ensimmäisissä kohdemaissa (Ruotsi, Saksa)

TEAM FINLAND –KASVUOHJELMAT

Team Finland –kasvuohjelmat ovat suomaisten yritysten kansainvälistymiseen sekä Suomeen suuntautuvaa matkailun ja investointien edistämiseen tarkoitettu ohjelmatoiminta. Kyseessä on laajoihin hankekokonaisuuksiin myönnettävä valtionavustus. Ensimmäiset rahoituspäätökset tehtiin loppuvuonna 2014.

Kasvuohjelmat valmistellaan aina yritysten kanssa. Keskiössä ovat yritykset ja niiden tarpeet, kunkin kasvuohjelman yrityksillä on yhteisiä tavoitteita ja toimenpiteitä.

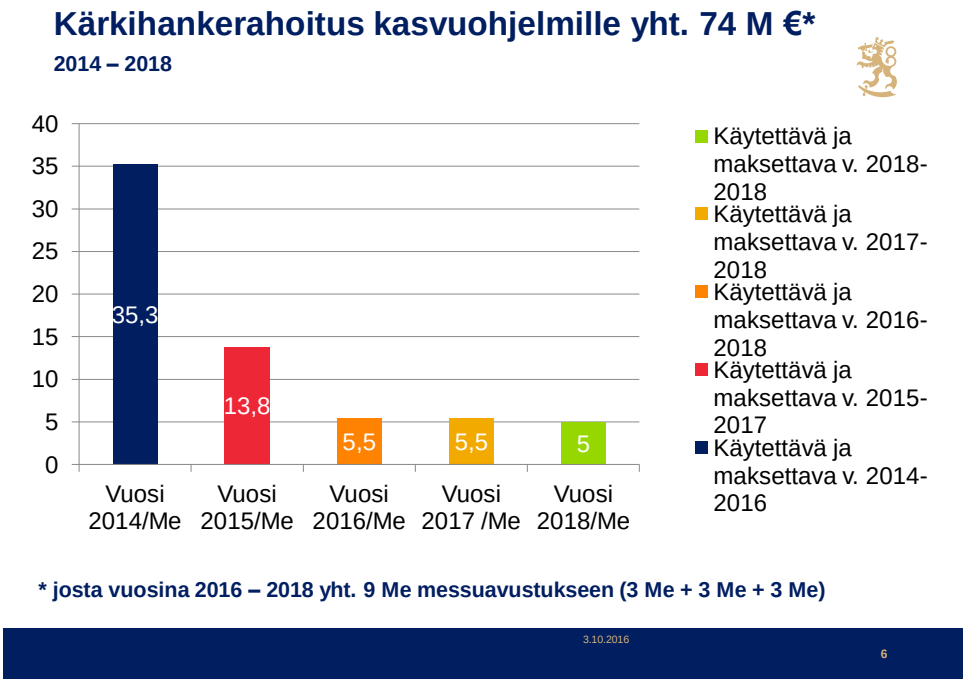
Käynnissä 37 kasvuohjelmaa, joista 33 kpl Finpro Oy toteuttamia. Muita toteuttajia: GTK, TAT, Music Finland sekä SVKK. Päättyneitä kasvuohjelmia ja kasvuohjelmiin valmistelevia esiselvityksiä yhteensä 11.

Kasvuohjelmiin aktiivisesti osallistuvien yritysten lukumäärä on 1 241. Yhteensä ohjelmien toimenpiteissä on mukana ollut noin 2 000 yritystä / organisaatiota ja 3 000 edustajaa.

Kasvuohjelmatoiminnan rahoitus

Kasvuohjelmatoimintaan käytettävissä oleva valtionavustus vuosille 2014-2018 on yhteensä 74,1 miljoonaa euroa, josta 9 miljoonaa euroa on varattu yritysten kv-messuavustuksiin vuosina 2016–2018 (3m € + 3m € + 3m €). Valtion talousarvion näkökulmasta rahoitus on vahvistettu seuraavasti:

- **29 Me** vuoden 2014 ensimmäinen lisätalousarvio (toteutus & käyttö: 2016 loppuun mennessä)
- **6,3 Me** vuoden 2014 toinen lisätalousarvio (toteutus ja käyttö: 2016 loppuun mennessä)
  - 1,3 Me elintarvikevientiohjelman toteuttamiseen
  - 5 Me ICT-sektorin uuden yritystoiminnan kansainvälistymisen vauhdittamiseen sekä yritysten tukemiseen niiden hakiessa uusia korvaavia vientimarkkinoita Venäjän laskevan viennin tilalle.
- **13,8 Me** vuoden 2015 talousarvio (toteutus ja käyttö vuoden 2017 mennessä)
- **25 Me** vuoden 2015 budjettiriihessä, vuosille 2016-2018
  - messuavustukseen 9 Me vuosina 2016 – 2018 (3Me+3Me+3Me)

Rahoituksen painopisteet

Kasvuohjelmalla panostetaan erityisesti uusiin kasvualoihin, cleantechiin, bio- ja luonnonvaratalouteen, arktiseen liike-toimintaan sekä digitalisaation luomiin mahdollisuuksiin sekä Suomeen suuntautuvan matkailun ja investointien edistämiseen. Rahoitusta kohdennetaan myös elintarvikeohjelmaan, ICT –sektorin uuden yritystoiminnan kansainvälistymisen vauhdittamiseen sekä yritysten tukemiseen niiden hakiessa korvaavia vientimarkkinoita Venäjän laskevan viennin tilalle. Lisäksi rahoitusta panostetaan ulkomaisen matkailun ja investointien edistämiseen Suomeen.

Rahoituspäätökset tehdään pääsääntöisesti vuodeksi kerrallaan, joskin keskimääräinen hankkeen toteutusaika on 3 vuotta.

Kasvuohjelmat teemoittain, tilanne syyskuu 2016

BIOECONOMY:
- Waste to energy & Bioenergy
- Wood from Finland
- Agrotechnology
- Innovative bio products and technologies

FOOD INDUSTRY PROGRAM:
- Food from Finland

CLEANTECH:
- Cleantech Finland
- Beautiful Beijing

ARCTIC & MANUFACTURING:
- Maritime & Offshore
- Mining Industry /GTK

CROSS INDUSTRY:
- Myanmar
- Growth Program for Emerging Markets
- Finnish business in Moscow/SVKK

ICT & DIGITALIZATION:
- MaaS - Mobility as a Service
- CYK – Capitalize Your Knowledge
- Connectivity from Finland
- eCommerce Goes Global
- Data Centers 3.0 (IIF)
- Kaato (IIF)

EDU PROGRAMS:
- Education Export Finland
- Education Export Finland Gulf

INVEST IN PROGRAMS:
- FinConnect (IIF)
- Invest In Finland China (IIF)
- Mark-it! Market Intelligence (IIF)
- MOCT 2.0 – Investments from Russia (IIF)
- Start-up ecosystems 2016: Slush & VC (IIF)
- Startup from Finland Growth Capital (IIF)

HEALTH & WELLBEING:
- Finland Care
- Digital Hospitals
- Team Finland Health

TRAVEL INDUSTRY PROGRAMS:
- StopOver Finland
- Finrelax
- Finnish Archipelago

CREATIVE INDUSTRIES:
- Fashion and Life Style
- Life Style Asia
- DigiLuovimo
- Good News from Finland – verkkomedia/TAT
- Musiikinvientiohjelma Saksan markkinoille/Music Finland

Muiden kuin Finpron vastuulla olevat merkitty keltaisella.

Kasvuohjelman tyypillisiä toimenpiteitä ovat muun muassa yritysten vientivalmiuksien nostaminen, yhteistyö ja verkostoituminen, yhteiset toimenpiteet markkinoilla, viennin ja investointien esteiden poistaminen sekä brändäys

Kasvuohjelmien tyypillisiä toimenpiteitä

Yritysten vientivalmiuksien nostaminen	• Neuvonta, koulutus, vientivalmennus, konsultointi (partnerit, konsultit) • Asiantuntijoiden käyttö, coaching, mentorointi • Markkinaymmärryksen lisääminen, markkinaselvitykset
Yhteistyö ja verkostoituminen	• **Yritysten välinen yhteistyö (mm. yhteinen tarjoama)** • **Ryhmätoimenpiteet, esim. ostajien tapaamismatkat, delegaatiomatkat** • Muut yhteistyöfoorumit
Viennin ja investointien esteiden poistaminen ja markkinamahdollisuudet	• Viennin ja investointien esteiden poistaminen, ongelmien ratkaiseminen • Yritysten ja viranomaisten välinen yhteistyö • Markkinamahdollisuudet maailmalta
Vaikuttavuus, brändäys, markkinointi ja näkyvyys	• **Tapahtumanäkyvyys, ryhmätoimenpiteet; kansainväliset messut, tapahtumat** • Ko. teeman brändäys ja näkyvyys; yhteinen teema -brändi • PR, promootiot ja viestintä, medianäkyvyys • Kaikkien markkinointikanavien luova käyttö, ml. digi ja some

Kasvuohjelmien tulokset ja vaikutukset puolivälitarkastelun pohjalta

Ohjelmien onnistumisessa on ohjelmakohtaisia eroja. Ohjelmajohdon ja ulkopuolisten asiantuntijoiden osaaminen ja asiantuntemus ovat avainasemassa ohjelmien onnistumisessa. Kritiikki liittyy erityisesti ohjelmien käytännön toteutukseen, ei niinkään ohjelmaformaattiin.

Puolet vastanneista yrityksistä näkee jo nyt positiivisen vaikutuksen liikevaihdon kasvuun. Kyselyyn vastanneet 287 yritystä arvioivat keskimäärin noin 3% viime aikaisesta liikevaihdon kasvusta olevan kasvuohjelmien ansiota. Tämä vastaa noin 6,9 miljoonaa euroa.

Kasvuohjelmat auttavat erityisesti pieniä yrityksiä avaamaan kv. markkinoita. – Ohjelmissa on mukana eri kokoisia toimijoita. Suurin osa on pieniä alle 50 henkilön tai mikro-kokoisia alle 9 hengen toimijoita. Ohjelmissa on mukana suhteellisen paljon yli 250 hengen mid-cap yrityksiä – maailmalla suomalaiset yritykset ovat pieniä. Mid-cap yrityksillä on käytännössä merkittävä kasvupotentiaali ja kyky lisätä työpaikkoja.

Ohjelmissa on syntynyt uusia tuotteita ja palveluita, kokonaistarjoamia, jotka kiinnostavat isompia asiakkuuksia ulkomailla. Potentiaaliselle asiakkaalle on kiinnostavampaa, kun esitellään useita ratkaisuja ja laajempia kokonaisuuksia kerralla. Esim. MaaS - autoteollisuus: toisaalta alusta jossa tehdään ympäristöä, kaupunki jne. toisaalta digiyritykset, jotka jo tekevät kauppaa autoteollisuuden kanssa.

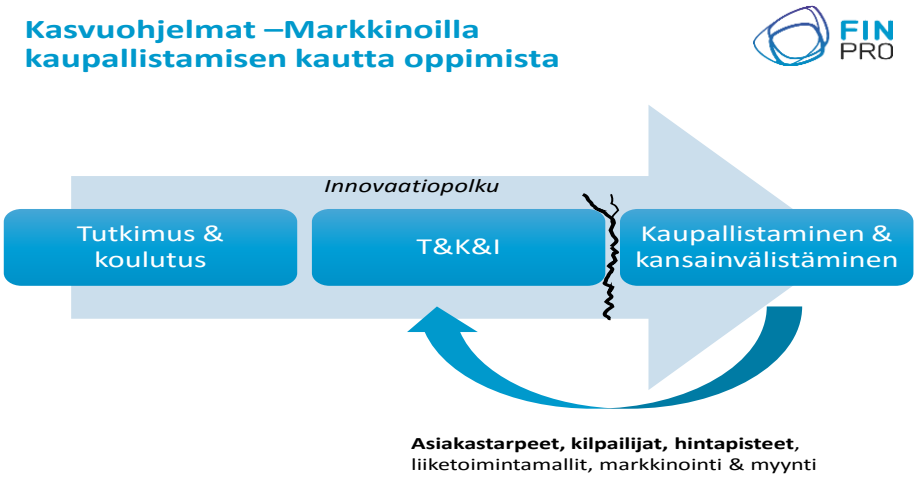
Kasvuohjelmien kehittäminen ja ministeriön toimenpiteet

Sirpaleinen kasvuohjelmien kokonaisuus kootaan terävämmin hallitusohjelmassakin valituille **kasvuohjelmakohtaisille teemoille**:

- arktinen liiketoiminta (A)
- biotalous ja cleantech (BC)
- digitalisaatio (D)
- terveysala (H)
- matkailuala sekä
- poikkileikkaavat teemat, kuten luovat alat ja monitoimialat.

Näiden ohjelmakohtaisten teemojen sisällä ulkomaiset investointihankkeet (Invest in –toiminta).

Tiivistetään kasvuohjelmien toimintaa Team Finland –toimijoiden kanssa. Erityisesti yhdistetään Tekesin innovaatio-ohjelmat kiinteämmin kasvuohjelmiin, tavoitteena yrityksiä palveleva kokonaisuus innovaatiotoiminnasta maailman markkinoille. Kokonaisuus toimii myös toiseen suuntaan niin, että kansainvälisiltä asiakkailta saatu palaute johtaa usein tuotteen tai palvelun kehittämistarpeisiin.

- alan yritykset tiiviimmin mukaan ohjelmakokonaisuuksien ohjaamiseen ja johtamiseen
- ohjelmille mahdollista jakaa resursseja ja tehdä tiiviimpää yhteistyötä, joiltain osin pieniä ohjelmia yhdistetään
- ohjelmien viestintää lisätään.

Kaivosalan ohjelma on jo uudistettu niin, että vetovastuu GTKlla jolla eritysosaamista ja verkostot toimialalla kansainvälisesti. Finpro toimii kumppanina ja tarjoaa kansainvälistymisosaamista edistävät palvelut mukana oleville pk-yrityksille.

Syyskuussa 2016 lanseerattu Market Opportunities – alusta ja tiedon vaihto hyödynnetään ohjelmatoiminnassa, sekä antaa tilaisuuden myös jakaa tietoa ohjelmien ”katveisiin” jäävistä liiketoimintamahdollisuuksista.

MUUTOKSET TEAM FINLAND PALVELUISSA MAAKUNTAUUDISTUKSEN MYÖTÄ

Maakuntauudistuksen osana uudistetaan yritys- ja työvoimapalvelut uudeksi Kasvupalvelu – kokonaisuudeksi. Kansainvälistymis- ja innovaatiopalvelut tuotetaan jatkossakin kansallisen verkoston toimesta, joka rakentuu Tekesin, Finpron ja Finnveran sekä Ulkoministeriön sekä muiden Team Finland tahojen resursseille. Kuhunkin maakuntaan nimetään Team Finland –kasvu ja kansainvälistymiskoordinaattori, jonka tehtävänä on sovittaa yhteen maakunnan kansainvälistymistä edistävät palvelut ja kansalliset palvelut. Maakuntien yrityksille tulee tarjota selkeä palvelukokonaisuus ”maakunnista maailmalle” ja sekä tieto markkinamahdollisuuksista ja verkostoista maailmalla. Maakunnan Team Finland kasvu- ja kansainvälistymiskoordinaattorin tehtävään kuuluu koota maakunnan palvelut ja niitä tuottavat tahot selkeäksi kokonaisuudeksi. Maakunnasta riippuen tehtävään kuuluu myös ulkomaisten investointien sekä matkailun edistäminen. Kunkin maakunnan yrityskannan erityispiirteet tulee ottaa huomioon kokonaisuutta rakennettaessa.